

ЛИТЕРАТУРНО-КРИТИЧЕНЪ И НАУЧЕНЪ ЛИСТЪ НА ВАРНЕНСКАТА СРЪДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖЪ

Разрешенъ

отъ Мин. Нар. Просвѣщение
съ заповѣдъ № 30. '30 отъ
12 октомври '31.

Редактиратъ ученици.

Сътрудничатъ ученици.

Аборама: 30 лв — Брой 2 лв.

За странство 50 лв

Адресъ: в. „Виделина“

Мжж. гимназия—Варна

Този брой „Виделина“ съдържа:

Статии: Апостолътъ на свободата — Lilian Stow; Повече идеяност! — Живка Гулева; Славолубието у младежъта — Пан Ганевъ; Културата — Купенъ Паловъ; Чайлдъ Харолдъ — Лена Иванова; Нашата народна пѣсенъ — Nemiug Voknâ; Нашата ежедневна храна — Юлианъ Далакмански.

Разкази: Отломки — Свѣтлинъ Проблѣсниковъ; Цвѣтанъ — Ан Новаковъ.

Стихове: Пжть — Вонадаръ; Защо? — Мира

30612 57

Lilian Stow.

Апостолътъ на свободата.

На 19 февруарий, преди 59 години, най-великиятъ между великитѣ синове на родината цѣлуна смъртъта съ героизма на апостолъ. Живота, дѣлото и подвига на дякона Левски ще си останатъ най-дълбоката и творческа бразда въ нашето освободително дѣло.

Роденъ въ Карлово, него го готвеха за свещеникъ — за да спаси душата си. Но той разбра, че трѣбва да спасява народа си, захвърли расото, защото подъ него туптѣше лъвско сърце и се отдаде въ служба — безграницна и самоотвержена на народа си. Този народъ имаше нужда отъ водачъ и той самъ си го създаде отъ своитѣ срѣди. Името на Левски ще бжде винаги свързано съ идеенъ народенъ водачъ, защото въ неговия образъ бѣха въплотени и мятежни духъ на бунтовника и свѣтлия образъ на човѣка. Толкова топлина, искреностъ и обаяние има въ неговия характеръ, че думитѣ сж слаби изразни средства за да ги предадатъ. Въ неговия образъ, оживанъ отъ толкова самоотверженостъ и чистота бѣ въплотенъ идеалниятъ типъ на революционеръ отъ епохата на нашето възрождение.

Свѣтлото дѣло, на което се бѣ посвѣтилъ бѣ неговата творческа стихия и величието на това дѣло всецѣло го бѣ завладѣло. Той бѣ

едновременно неуморимъ организаторъ, истински апостолъ, идеаленъ народенъ водачъ. Въ него сѣкашъ бѣ олицетворенъ гения на дѣлото, гения на революцията. Той притежаваше чудното качество да създава, да твори, да обръща идеята въ животъ, въ дѣло.

Изобщо всичкитѣ свѣтли качества, които притежаваше Левски достигаха у него своето съвършенство. Той не бѣше ни ученъ, нито пѣкъ дипломатъ, но словото му бѣ цѣло откровение. То действаше като проблѣвъ отъ виделина въ тъмната нощъ. Промѣнящъ дреихитѣ, но сж защото все сърдце Левски кръстосваше навсѣкден успѣ да раздвижи организирана цѣла една нация и отчаяние, страхъ да превърне въ пламено желание за свобода. Той имаше и друго чудно качество — той успѣваше да свързва и най-несвързваемитѣ разнородни елементи отъ народната маса за общата свѣта борба.

Свѣтлитѣ страници на неговия животъ сж изпълнени само съ благородство и жертви, докато се увенчаха съ най-великата саможертва — увисването му на бѣсилото; но неговата Голгота причини възкръсването на родината му.

И образа на Левски въ неземна красота за винаги ще живѣе въ сърдцата на съотечественицитѣ му.

Купенъ Паловъ

Културата.

Съ шеметенъ вихръ се ниятъ годинитѣ, безогледно хвърчатъ и се наслояватъ въ безкрайната вѣчностъ. Заедно съ това върви животътъ, тече все напредъ, нагоре къмъ висотата на своитѣ „идеали“ Човѣшката мисълъ се задълбочава навсѣкжде и открива все нови и нови истини, непонятни или смѣтни за човѣшкия умъ, за житейскитѣ му наслоения. Презъ изтеклитѣ вѣкове. И трупата се култура върху култура, но всичко туй напредва и то не въ всички клонове, както въ механиката и техниката.

Сравнимъ ли развоая на човѣшината съ постиженията на техниката, то би трѣбвало на мѣстото на тия открития да поставимъ камения чукъ и брадва на първобитността, защото въ откритията стоимъ много, много напредъ, а въ нравствено отношение — може би, въ зачатъка на своето развитие.

По сжщия въпросъ бѣше говорилъ миналата година г-нъ Балабановъ, който си послужи съ следния примѣръ: „Ако имаме единъ древенъ грѣкъ съ когото водимъ

споръ за висота на сегашната култура, спрямо тѣхната, той ще ни каже: „Какво имате повече отъ насъ? Та нали нашитѣ вѣкове родиха гениитѣ на свѣта. Древността та рочи Омиръ, донесе Аристотелъ и Сократъ“.

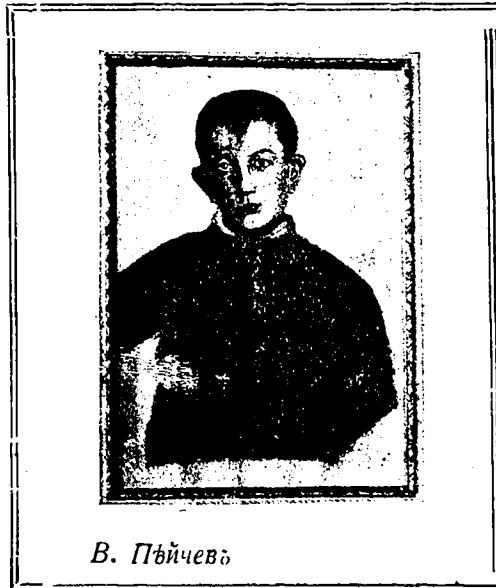
Ний ще му отговоримъ: „И нашето време има гени. Ний имаме Толстой, имаме Шекспиръ имаме и Хегелъ, а имаме най-после и Едисонъ“.

— Но нали сте съ хиляди години следъ насъ?

Тогава ние гордо ще го отведемъ при грамофона и радиото, или пъкъ ще го качимъ на аероплана да лети. Удивително ще стане: „Ето тука наистина сте отишли го далечъ. Въ това се състои шата цивилизация“.

А въ насъ има ли това, що ва да има като сме толкова далечъ отъ древнитѣ вѣкове? Какви сж идеалитѣ на днешното човѣчество, а и на миналото? Идеала бѣше и още си е самоизстребление.

Самоизстребление на съседа, на

В. Пѣчевъ

Ил. Божковъ

брата по кръвъ и вѣра. Презъ последнитѣ войни загинаха толкова много милиони хора. Покриха се бойнитѣ полета съ скелети, черепи и съ топла човѣшка кръвъ. Изникнаха милиони безкрѣстни гробове, шо потопиха цѣлъ свѣтъ въ тѣжа и го поставиха въ милиарди задължения и загуби за куршуми гранати, топове, заради толкова пролѣта човѣшка кръвъ...

И какво се връщамъ назадъ, когато въ тоя моментъ бумти и пламти далечния изтокъ подъ бича на огъня и самоизстреблението на войната и маса свѣтъ гине всѣкидневнъ, докъ съ несмѣтни суми!

А Женевата „Конференциитѣ по разоружение“ си говорятъ и обсъждатъ, а ний безъ да се дойдемъ до резултатъ, защото

Живка

Повече идеяност!

Живка Гулева: Идеятъ и безидейното въ културата се рушени и разпада. Два сѣкашъ поколения, два мирогледа се сѣлѣсватъ и се борятъ. Съсѣкашъ началата ожемъ да вървимъ и на двѣ прѣстапа да бждемъ поддрѣжници: реакцията и прогреса. Кой да предпочетемъ? По кой пжть да трѣгнемъ? Съмнение тукъ не трѣбва да има — младежъта, като творчески духъ на всѣка една нация е била и трѣбва да бжде винаги на страната на прогреса. Тя е била винаги авангарда на всѣко културно общество, но сейки въ гърдитѣ си свѣтлината отъ горе, човѣшкия купнежъ по истина и знания, прометевия огънь. А така въ сега? — Макарь и съ скръбъ трѣбва да констатираме, че даде тѣ, далекъ отъ днешния сѣрдношколнитѣ, което трѣбва да бжде и напредъ, то, което може да бжде. Човѣшкия умъ, почива въ всѣки денъ, аресъ, сж занимателитѣ, съ уроци, сж житѣ не предсѣятъ мощна ядра на която се вѣдватъ утрешното общество. Но битието ще се иска много; толкова задачи поставя всѣки мигъ живота, толкова много и то не таква разбира се отъ типа намиращъ се въ учебника по математика.

За социално чувство и за щогоде по-голямъ култура — и дума не може да става. Въ това именно отношение, културната работа на „Виделина“ е не само неоспорима, но и неоценима.

Може да има малки наистина,

то производството на адски машини, въздушни, дяволски газове и редъ тайни още сѣдства се засилва всѣкидневно и сме нещастни че ще дочекаме новата „модерна“ война.

Е на кжде отиваме тогава?

Народи и народни водачи стреснете се!

Вижте пжтя който Ви води къмъ неизбѣжна огромна пропастъ!...

Арабо-персийската култура се движеше по приблизително сжщия пжть — разсипа се!

Елино-римската следѣше сжщитѣ стѣпки — срина се на прахъ.

Новия свѣтъ върви и ако продължава да върви въ сжщия пжть ще се срути до основи и нищо нѣма да остане отъ днешната цивилизация.

Повече идеяност!

опущения и дефекти, но идеята, която те преследва е повече отъ отлична. А колко малко се тя цѣни и най-главното колко малко се разбира, може да покаже факта, че една другарка има смѣлостта да отрече „Виделина“ като културенъ факторъ за нашето ученичество, изразявайки, че би предпочела да чете и се наслаждава на трудоветѣ на Толстой, Юго и др. — такива великани на мисълта и майстори на перото, отколкото съ работитѣ на такива „нищожества“ сътрудничатъ на „Виделина“. Ние не знаемъ на какво да отдадемъ това слѣпо заблуждение, но ако нѣкои по известни въпроси нѣма не само разбираме, но дори и критически не може да се отнесе, по-добре би било да мжлчи, отколкото да разубеждава или по право да убеждава другитѣ, защото право сж казвали древнитѣ: Si tacuisses, philosophus mansises!

Защото, ако тая приятелка е поела пжтя на копирането, на шаблонизирането, то доколкото поне азъ разбирамъ „Виделина“ и ма съвсемъ други пжтища — а имено: създаване на оригинално, самобитно ученическо творчество.

Нека отрезнеемъ! Да издигнемъ по-високо нашитѣ младежки сѣрца и ги запазимъ чисти! Нека се приучимъ да отдаваме на нѣщата, поне отъ малко заслужаващата стойностъ и да градиме, а не само да рушиме. Защото, колко лесно се руши, но колко мъчно се твори! Повече идеяност!

Юлиянь Далакмански.

Нашата ежедневна храна.

Твърде често, явления всъщност не са такива, каквито се представят. В живота, твърде обикновени, се указват много по-сложни и досегащи се до много повече страни от живота на организмите, отколкото се струват човъку на пръв поглед. Доста често пък такъв род явления дълбоко действуват върху организма, върху целия начин на неговото съществуване, както въ вътрешно, така и въ духовно отношение.

Едно от такива явления е храненето, върхът за нашата ежедневна храна.

Правилната и основна функция, която се среща при всички живи същества и която характеризира най-съществено живота е храненето—вземането на храна. Чрез нея ние поддържаме веществения състав на тялото, а също така доставяме на организма и нужната за различните му служби енергия.

Храната, която човък получава е твърде разнообразна. Може, обаче, да я разделим на няколко групи. На първо място различаваме неорганическа (минерална) и органическа храна. Неорганически хранителни вещества са: солите, водата и въздухът. Органически са всички получени от животни и растения; делят се на три групи: бѣлтчини, и въглехидрати.

Солите и бѣлтчините са гравитацията, а мастите и главно въглехидратите са горивният материал на живия организъм. Последните са именно, които внасят въ организма необходимата енергия, която те съдържат под една скрита химическа форма. Кислородът е ключът на тая затворена енергия. Разтворител на хранителните и регулатор на топлинната енергия въ организма е водата.

Освен тия вещества, напоследък се установи, че храната внася въ организма особени вещества, които сами по себе си нямат стойност, нито като гравитационни камъни, нито като източник за енергия, но които са от съществено значение за правилната обмяна и кръговрат на веществата при храненето. Тях Казимир Функ нарече витамини.

И така, нашата тъй разнообразна ежедневна храна се състои от следните сложни вещества: соли, въглехидрати, тлъстини, бѣлтчини и витамини. Но ние освен тях употребяваме още много други вещества едни, като приправни към ястието, а пък други приемат отделно. Те имат за задача не да се внесат като принос на енер-

гия или строителна обмяна на организма, а да пригодят същинската храна към вкуса, като я правят апетитна за обонянието и вкуса при нейното дъвчене.

Бѣлтчините, тлъстините и въглехидратите имат много сложна конструкция и не могат да се използват, без да се разложат на съставните си части. Те внасят въ храносмилателната ни система, после въ кръвта, под действието на специални ферменти (стомашния сок, панкреатичния сок, жлъчката и др.) се разпадат на по-прости съединения. Напр. сложната бѣлтчина молекула се разлага на своите по-прости съставни части, а именно на аминокиселини. Съ тях организмът върши строителната работа, тъй както архитекта трѣбва да има на ръце тухлата, за да построи колиба, здание или дворец. Сложните въглехидрати и тлъстини се разлагат на най-проста захар, гликоген, която вече може да се използва от организма, като горивен материал.

А какъ става самото горене?

Кислородът от въздуха прониква през стените на най-тънките капляри на бѣлодробната тъкан, въ кръвта, дето се срѣща съ веществото хемоглобин (въ червените тѣлца) и, поради химическото си към него сродство, те се съединяват. Окисленият хемоглобин се разнася от кръвта по всички части на организма, а понеже задържа твърде слабо кислорода лесно го отстъпва на всѣко вещество въ кръвта и клетките, които се нуждаят от него. По такъв начин кислородът иде въ съприкосновение съ гликогена, окислява го и като последиствие от това се получава енергия, необходима за живия организъм и азотна киселина, която като ненужна издишваме.

Всичко това показва, колко сложна е проблемата за храненето и колко разумно трѣбва да подберем хранителните продукти. Ето защо, налага се на всекиго да има малко-много познания за храненето и да проследи съществено значение за здравето си. Запроси, които могат да се поставят и лични и обществени, защото храната е, която човъка да отдава туй, което от времето си за нея, което е, тя е и най-голямата причина, дето хората робуват и се дѣлят на враждувачи и дружи.

СТИХОТВОРЕНИЯ

ПЪТЪ.

Дълъгъ пътъ извить и стрѣмень,
На каде ме ти зовешъ?
Тамъ изъ нѣкой лѣсъ ли тъмень,
Къмъ върха ли ти сновешъ?

И да трѣгна въ тебе съ вѣра
Где извеждашъ ми кажи?
Вредъ де има изневѣра
Иль коварство и лжи?...

Ти мълчишъ, но ази трѣгвамъ
И вечъ твърдо съмъ решенъ
Да летя, летя и хвъркамъ,
Къмъ върха азъ устремъ!

Вонадаръ — Разградъ

ЗАЩО?...

Защо, сърдце, болезнено се свивашъ?
Кое те кара толкозъ да тъжишъ?
Защо си тъй самотно и печално?
Защо не казвашъ? Защо мълчишъ?

Морето, знамъ, обичашъ до полуда.
Скалитъ също — прѣскани отворѣдъ
Съ солени капчици отъ морска пѣна
Блестящи като бисери безъ четъ.

Небето синьо, облаците нежни
Направени отъ птичи сѣкашъ пухъ.
При все това ти всѣкога си пусто
И винаги, за тебъ свѣтътъ е глухъ.

О, знамъ, сърдце, защо си тъй печално
И знамъ, защо трѣперишъ и тъжишъ...
Не говори, че си самотно, пусто!
Така е по-добре, като мълчишъ...

Не трѣбва да скърбишъ, защото дълго
Ще чакашъ любовта, тозъ дивенъ даръ.
Не ше ти позволя да пиешъ скоро
Отъ този дивенъ, божественъ нектаръ.

Морето!.. — туй ти трѣбва въ тѣзъ години.
Просторъ и въздухъ, слънце, красоти...
Люлѣй се още на крилата леки
На твойтъ чудно хубави мечти.

Ми-Ра — учка I Соф. мъжка гимназия.

Свѣтлинъ Проблѣсниковъ.

Отломки.

1. Тжгата на морето.

Море... Море...
Защо си тжжно, море?... Защо не се радвашъ! Или и ти имашъ, за що да тжжишъ, море? Но нали свѣтовните скърби се само оглеждатъ въ тебе?... Нали ти си огледало за тѣхъ, море?
Но може би те оставатъ въ тебъ, може би ти ги оставашъ... може би ти ги откривашъ най-големите скърби за тебъ!...
Море... Море...
Виждашъ ли надъ тебе небето?... То е кадифанно... Луната се усмихва надъ тебе... И ликътъ ѝ се оглежда въ едва нахренитѣ ти води... И звездитѣ сж щастливи... Не виждашъ ли ти какъ тебъ любватъ? Луната се смѣе...
Защо не се смѣешъ и ти море?... Море... Море...
Защо тъжишъ... Защо?... Или освѣтенитѣ отъ луната безлистни клони на крайбрежните дър-

вета те наскърбяватъ?...
Тѣ ли ти навѣватъ скърбъ, море?... Защо тѣ те наскърбяватъ?... Та есѣнта е за тѣхъ... За тѣхъ е есѣнта, море... Море... Море...
Вижъ по тебъ лодка... Самотникъ, грѣшитѣ води... И той тжжи, море... тжжна пѣсень пѣй...
Не скърбна пѣсень... карѣ да тжжишъ, море... пѣе за своята скръ...
За своята, море... Море... Море...
Развесели се, залудувай!... Не виждашъ ли, че твоята тжга и менъ наскърбява...
Тя скръба и менъ да тжжа, море... Но азъ ли това е твоя тжга, море?... Нали е твоя?...
Море... Море...
Азъ не тжжа за тебе... Не... азъ тжжа за моето минало... За моето... Ти навѣвашъ въ мисълта ми спомени — спомени изпъкватъ

въ мисълта ми море...
Тжжни спомени...
Спомени, преизпълнени с'тжга!... Тжга за отминало щастие... За щастие, което никога не ще се върне... Никога, море!... Никога!... Море... Море...
Не помнишъ ли ти, когато тукъ върху тая скала бѣхме двама—азъ и моята любима?—Не помнишъ ли ти за ласкитѣ... За ласкитѣ и за дълбоката, като твоитѣ води, любовъ?...
Не помнишъ ли за твоята пѣсень и радостъ и за вълнитѣ разбити въ серни капки предъ насъ?... И азъ бѣхъ щастливъ!...
Тя ме обичаше... обичаше ме!... И азъ я обичахъ!...
Къде е сега тя е далече... далече... де е сега тя?... и дали ме вижда още?... дали мисли тя за менъ?...
Море... Море...
Недъ радостъ и щастие идва тжга... тжга, която е трайна... Тя остава за винаги, о море!...
Не спомняшъ ли си ти за своитѣ радости?... Не спомняшъ ли си ти за игриливостта на твоитѣ вълни... за чайкитѣ, които се кпѣха въ

твоитѣ води?...
Не спомняшъ ли си ти?...
И слънцето прѣскаше по твоитѣ къдри златни лъчи...
И ти бѣ весело... весело и щастливо!...
А сега тжжишъ!...
Море... Море...
Защо тъжишъ море?...
И ти ли по изгубено щастие?...
И ти ли за минали дни?...
И ти ли като мене?...
Море... Море...
Не тжжи тѣ много!... не тжжи!... ще се върнатъ тѣзи дни на щастие... ти пакъ ще бждешъ щастливо... игриво... пакъ златисто слънце ще те грѣй... и пакъ бѣли чайки ще се гуркатъ въ твоитѣ води...
Но моитѣ минали дни никога не ще се върнатъ... Моята мила никога не ще ме види вече... Тя е далече... далече отъ менъ...
Тя отдавна вече ме е забравила, море... отдавна...
Море... Море...
Тжжи!... Тжжи!...
И азъ ще плача на тая скала... ще плача...
Щастие то отдавна избѣга отъ мене...

Лена Иванова.

Чайлдъ Харолдъ.

(Литературен очерък)

Както може би е известно, Джордж Гордон Байронъ, най-великия пѣвецъ на мировата скръбъ и на отчаянието е отразилъ въ своитѣ произведения дветѣ най-главни течения въ литературата отъ половина на XIX вѣкъ, а именно романтиката въ „Чайлдъ Харолдъ“ и реализма въ „Донъ Жуанъ“.

Ще се постарая доколкото ми позволява мѣстото, да разгледамъ „Чайлдъ Харолдъ“ не само като едно отъ най-изящнитѣ произведения на Байрона, но и заради това, че той (Ч. Харолдъ) е единъ отъ най-виднитѣ представители на романтичното направление въ литературата.

Чайлдъ Харолдъ — това сж поетически сцени изъ природата и културата на древно цѣтущи исторически мѣстности, често идеализирани благодарение на романтичния колоритъ и обикновения способъ на замаха на Байрона — предаване всичко съ силни и величави черти; това сж станси—благозвучни, изящни отъ къмъ стилъ, музикалности и езикъ, дълбоко прочувствени, дълбоко оригинални—съ една дума великолепни.

„Ч. Харолдъ“ е най-последенъ дневникъ на странникъ, стремящъ се къмъ идеала; сантиментално пжтуване на личностъ, поела пжтъ къмъ романтичното.

Многобройнитѣ и величествени описания на природата съ дивнитѣ ѝ красоти, съ неизказуемитѣ ѝ чарове заематъ първо мѣсто; за тѣхна смѣтка е по-слабо застъпена лирическата страна и тѣ могатъ да се взематъ като сцени изъ пжтешествието на младъ, гениаленъ поетъ, истински художникъ на природнитѣ красоти. Така „Ч. Харолдъ“ се явява въ по-големата си частъ идеалистична поема, докато другото крупно Байроново произведение „Донъ Жуанъ“ се явява резко реалистична.

Въ „Ч. Харолдъ“ цари такава субъективностъ, такава въплотение и изражение на личността на поета, щото тя господства надъ всички други детайли на действието; въ нея звучи такава мощно „азъ“ посредъ величавия патосъ, че то се явява нѣщо ново за поезията и неразбираемо за литературния свѣтъ отъ времето на поета.

Всѣка строфа, всѣки стихъ свидетелствува за душевнитѣ преживявания на поета, въплотенъ подъ поетическата маска на измислената отъ него личностъ Ч. Харолдъ. При това Байронъ дотолкова се слива съ Харолда, че не можемъ отличи, дали въ дадено мѣсто говори той или неговия герой. Съ по-

мощта на единъ по-дълбокъ критически погледъ, като снемемъ маската отъ Харолда, ние виждаме подъ нея страдалческата личностъ на гениалния поетъ.

Странническото, пжтешественно облекло на Харолда не е нищо друго освенъ едно маскарадно домино, казва Г. Брандесъ, подъ което се крие натура съ мощни чувства, разочарована, преситена отъ сладоститѣ въ живота, съ пронизателенъ умъ и рѣдка любовъ къмъ свободата и природнитѣ красоти. Съ една дума това е самъ Байронъ, който задъ прикритието на измислената отъ него поетическа личностъ дава свобода на чувствата и терзанията, които сж вълнували душата му и наистина, всичко, каквото Байронъ лично е приживѣлъ, той го предава и въплотява въ героя си — личната скръбъ, отчаяние, злоба, презрение къмъ хората и отвращение отъ обществото, благодарение на което той, Ч. Харолдъ, е могълъ да стане единъ отъ най-виднитѣ представители на мировата скръбъ.

Впечатлението, което произвели последнитѣ две пѣсни отъ поемата „Ч. Харолдъ“ се смѣсвало отъ тогавашнитѣ четци съ това отъ първитѣ две, обаче ние трѣбва строго да ги разграничимъ. Скока между тѣхъ въ Байроновото развитие е толкова голѣмъ, колкото и между последнитѣ и „Д. Жуанъ“. Сжществува дълбоко различие между влечението къмъ уединено общение съ природата, което чувства Харолдъ преди първото си пжтуване, когато билъ неопитенъ юноша, и това влечение, което се проявило у него, когато се върналъ вече отъ него, опозналъ хората и свѣта, съ по-зрѣлъ възгледъ и отъ юноша станалъ мъжъ! Не радостъ отъ новото му сближение съ хората, а отвращение отъ тѣхъ накарва Харолда т. е. самия Байронъ да се впусне пакъ въ пжтуване и да люби нѣмата природа.

Въ последнитѣ две пѣсни отъ „Ч. Харолдъ“ сж все още запазени, ако и не въ такава яркостъ и изразителностъ основнитѣ акорди и на първитѣ две: меланхолия, стремежъ и влечение къмъ общение съ природата, уединение и усамотение и романтически стремежъ къмъ свободата. При все, че и въ тѣхъ оща звучатъ тѣзи стари романтични мотиви, особено позивъ за обръщане погледъ назадъ къмъ хероичното минало, обаче въ тѣхъ се забелязва вече и отчаянъ песимизмъ за тленността на всичко земно, и съзнание, че великото е изложено на еднаква съдба и гибелъ съ нищожното. Отъ тия две последни

пѣсни лѣха страшно, демоническо презрение къмъ хората и гордо осамотение. Навсѣкжде се чувства, че поетътъ е истински пѣвецъ на мрачна, дълбока скръбъ, че това е истинска поезия „на отчаянието и мировата скръбъ.“

Въ четвъртата пѣсенъ на „Ч. Харолдъ“ отъ никжде не се вижда упадѣкъ на поетическата сила, на гения и на замаха на Байронъ, както се е твърдѣло отъ нѣкои поразваления животъ, който е водилъ Строфитъ посветени на града на дождоветѣ и на неговото славно минало, на Римъ „града на неговата душа, Ниоба на народитѣ“ сж поразително великолепни и по мисълъ и по изражение; станситѣ посвѣтени на Ариосто, Тасо, Сула — сж истински произведения на пластичното изкуство, а прекрасното обръщение къмъ океана, съ което завършва поемата, принадлежи къмъ най-добритѣ перли на мировата литература.

Още въ първитѣ две пѣсни на „Ч. Харолдъ“ Байронъ проявява мощно пластично и художествено перо на гениаленъ поетъ. Та кжде другаде бихме могли да срещнемъ тѣй оживѣна, тѣй одухотворена мъртвата природа? Подъ неговото перо ручей зашепва любовно, гората тжжно плаче, океана пѣе своята мощна пѣсенъ — всичко взема релефенъ, живъ, картиненъ образъ. Плюсъ това проявявайки навсѣкжде дълбока симпатия и съчувствие къмъ поробенитѣ народи, възставайки срещу потисничеството, явявайки се въ поемата си борецъ за лична и обществена свобода Байронъ прави поезията си още по пленителна, по-очарователна, по-симпатична.

Нека кажемъ нѣколко думи и за самия герой. Дали „Ч. Харолдъ“ е билъ действителна личностъ? Въмѣсто да вземемъ да тълкуваме, нека приведемъ единъ цитатъ на самия Байронъ, съ който най-ясно ще се разреши горния въпросъ. „Въ поемата вмѣкнвхъ едно „измислено“ лице съ омисълъ да обедини отдѣлитѣ ѝ части. Ч. Харолдъ е дете на моето въображение и е създадено съ изтъкната целъ.“ Байронъ е нѣмалъ за целъ да създаде поетиченъ типъ отъ Харолда, както той самъ се разява отговаряйки на нападѣта направени срещу него, следъ издаването на първитѣ две пѣсни за това, че той съ Ч. Харолдъ е визуалъ действителна личностъ.

Очаквайте литературно-музикалната продукция на „Виделина“, която ще бжде устроена наскоро въ салнитѣ на Морското казино съ участието на ученици отъ всички сръдни училища въ Варна. Програмата ще бжде съобщена въ следния брой.

Тжга ме владѣе сега...
Тукъ на твоя отдалеченъ, скалистъ брѣгъ!...
Сега само тебъ зная... само ти ме познавашъ море...
Море... Море...
Тжжи!... И плачи!...
И азъ ще плача съ тебъ!...

2. Тжга.

Тжга... тжга... тжга...
Черна, кобна тжга!... Бавно се движихъ като черенъ ковчегъ въ въ погребално шествие... Като черно покривало, като черъ крепъ надъ гроба на мъртвецъ се разви-вашъ ти надъ менъ!...

Сега ти ме владѣешъ, тжга!...
Защо толкова много ме обичашъ, о тжга?... Защо?...

— Защо ме толкова мразишъ ти?...
Тжга... тжга... тжга...

Защо не мога да те видя?... Да ли носишъ ти остри отровни стрѣли... Да ли лицето ти е ехидно... Или и ти можешъ да тжжишъ?...
Тжга... тжга... тжга...

Душата и сърдцето ми те знаятъ... Знаятъ те но не те познаватъ, тжга!...

И ти си тѣхна приятелка... Съ тебъ тѣ страдатъ, но тѣ те обичатъ... не те избѣгватъ... Не!...

Тжга... тжга... тжга...
Ти си мъчителка, но ти си сладка, о тжга...

Защото ти никога не изневѣрвашъ... Азъ те търся... желая те!...

Тжга... тжга... тжга...
Азъ пихъ чаша отъ твойто вино. — Черно вино, защото и ти си черна тжга!... Но то е сладко... сладко е!...

Разлѣ се то по цѣлото ми тѣло... Разлѣ се и ме опи...
Сжщо както и ти опивашъ, тжга... Сжщо като тебъ опива и то...

Черно вино на черна тжга!
Сладко вино на сладка вода...
Тжга... тжга... тжга...

Азъ живѣя съ тебъ и ти си естествена моя приятелка...

Азъ те обичамъ, о тжга!...
Тжга... тжга... тжга...

3. Сълзи.

Сълзи... Сълзи...
Кристални, чисти сълзи...
Сълзи на измжчена душа!...

Защо течете вие?...
Та нека суха да бжде скръбъта и тжгата ми!...

Защо я разкъсвате вие?...
Сълзи... Сълзи...
Азъ зная вашата природа!...
Познавамъ ви, защото сте мои.

Вий течете и искате да покажете и на другитѣ, че азъ скръбя!...
Спрете!... Не давайте ме издава!...
Азъ не искамъ да тжжатъ заедно съ мене!... А може би и ще ми се смѣятъ!

Защото ще затжжи нѣкой за душъ, като мене?...
Сълзи... Сълзи...
Не давайте ме издавайте!...
Познавате поне вие?...

Не знаете ли вий, че моята тжга е скрита?...

Не знаете ли вий, че азъ тжга за измжченитѣ и страдалцитѣ по по свѣта?...

Не знаете ли вий?...
Сълзи... Сълзи...
Вие сте мои и не ме разбирате, а кой чуждъ ще ме разбере?...

Затова спрете!... Не ме издавайте!...
Сълзи... Сълзи...
Не знаете ли, че моето сърдце е

„Лесно би могло да се прекратятъ неговитѣ недостатѣци, казва Байронъ, да се направи повече да действа, а по-малко да говори; би било по-лесно и по-приятно да се създаде единъ милъ характеръ, но азъ нѣмахъ намерение да създамъ образа отъ Ч. Харолда, а само да покажа какъ ранната поквара на душата и на нравственостъта води къмъ пресита отъ изпитанитѣ наслади и къмъ разочорование отъ новитѣ. Да бихъ продължилъ поемата, Ч. Харолдъ никакъ не би се измѣнилъ, а би ставалъ все по-мраченъ и по-мраченъ...“

Това мисля достатъчно очевидно говори, както за героя на поемата, така и за целта съ която е написана.

Ч. Харолдъ е едно отъ най-изящнитѣ и художествени произведения на Байрона, а така сжщо и едно отъ най-оригиналнитѣ. Не само съ великолепнитѣ станси и картини, които вече споменахме отъ четвърта пѣсенъ, но цѣлата почти поема е пълна съ такива дивни краски и чудовенъ патосъ. Двореца на Али паша, чуднитѣ южни картини отъ Испания, неописуемитѣ красоти на Алпитѣ, битката при Ватерлоо, бурята въ Женевското езеро и редица още други сж едни отъ най-хубавитѣ картини, които сж били създадени съ перото; тѣ принадлежатъ къмъ най-рѣдкитѣ бисери на пластичното изкуство.

Отъ всичко до тукъ казано, Ч. Харолдъ се явява като единъ отъ най-виднитѣ представители на романтичното направление на литературата. Той се отдава въ обятията на природата, дири усамотение и уединение, хвърля жаденъ взоръ къмъ хероичното минало, иска да го направи достойна на поколенията, като го възкреси, издига това славно минало и любовта къмъ свободата и природата до култъ.

Впечатленията, които произвела поемата, не се дължали само на оригиналното въ нея, но и на високо художественитѣ ѝ свойства, а мъчителния тонъ, съ какъвто тя се отличава, се явява като отгненъкъ на жизнената дисхармония, която чувствалъ Байронъ.

Все пакъ въ вторитѣ две пѣсни се забелязва проблѣсъкъ на слабъ лжчъ отъ свѣтлина, на обнадеждаване, така ако може да се каже, че е възможно все пакъ щастие, радостъ и спокойствие между хората.

раздрано... че душата ми е разбита, измжчена?...

Не знаете ли това?...

Та кой, ако не вий ще знаете за моята душа... за моето сърдце?...

Не!... Не ме издавайте!...
Сълзи... Сълзи...

Нека околнитѣ да се радватъ...
Азъ ще тжжа... Ще тжжа!...
Защото зная, че измежду тѣхъ има страдалци... Зная, че тѣ страдатъ по изгубеното щастие... или... по ненамѣреното щастие...

Страдатъ и все пакъ се смѣятъ.
Страдатъ и чрезъ веселие прикриватъ своето страдание...

Но азъ не ще се веселя, о сълзи...
Сълзи... Сълзи...

Азъ ще тжжа... Защото не мога да се радвамъ... Ще плача... ще плача... Но вие спрете!... Нека другитѣ не знаятъ нищо за моята скръбъ...

Азъ искамъ, безъ васъ да плача, о сълзи...
Ще плача!... Ще плача!...

3.II. 1932 г.

Печатница „Просвѣщение“—Варна.

Нашата народна пвсенъ.

(По поводъ сказката на г-жа Райна Кацарова — асистентка при Етногр. музей — София)

Голвмият интересъ напоследък къмъ народното ни творчество изоб-що, и частно къмъ народната ни песенъ накара много наши музикални дейци да се отдадатъ само на проучване и събиране на богатото, цънно и многостранно наше народно музикално богатство. Наистина това творчество заслужава особено внимание не само по своите музикални особености и ценни качества, но и поради това, че въ него е отразена всяка гънка отъ народната душа, тжгите, болките и купнежитъ на нашия поробенъ и толкова страдалъ народъ. Защото народната пвсенъ, въ епохата на безнадежностъ и примирение съ съдбата, когато българскиятъ народъ е билъ лишенъ отъ най-елементарни човешки права и когато почвата за асимилането муе била подготвена отъ гръцката патриаршия, която подъ булото на религията е гонела панелистични цели — тогава народната ни пвсенъ е била може биединствения стражъ за опазване на националността ни.

Но колкото тая пвсенъ привлича музиколозите ни, толкова нашето общество не се интересува отъ нея. И наистина — сега има модерна музика, джазъ, Rumba... които съ своята какофония отвращаватъ... Народната ни пвсенъ съ своята тѣй привлекателна простота и дивна мелодичностъ е нѣщо неинтересно, старо, отживяло. Затова ние сме дошли до това положение, защото не знаемъ да ценимъ родното, нашето си.

Това за лишенъ пжтъ се подчерта на сказката на г-жа Райна Кацарова, асистентка при Соф. етнографически музей, държана на те-

ма: „Нашита свадбени пвсни иоб-ряди“ --придružена съ музикални демонстрации изпълнявани отъ самата нея.

Докато няколко дена само преди това за сказките на г. Рашевъ се намираше публика, която биваше принудена да се върне, съжеляваща, че не е могла да чуе неговите „научни“ сказки поради липса на места, съ прискърбие трябва ла отбележимъ, че правило стана вече, сказки съ истинско възпитателно и научно съдържание да бждатъ четени почти предъ празни салони. Защото трббва добре да се разбере, че науката не е шарланство и средство за лесно печелене на пари. Сжщото нещо може да се каже и за сказката на г. Ушевъ върху злободневни въпроси безъ всякаква критична оценка. Действащъ фразиращо повече на чувстване, той съ няколко бомбастични фрази помисли, че е успелъ да разреши напълно темата си. Но те бежа си избрали добре темите, знаещи какво би се харесало на нашето „модерно“ общество. А за сказки, които представляватъ таквъ интересъ за всеки българинъ, не само „образованъ“ — салоните сж празни. Наистина, нашето общество е дерайлирало.

Сякашъ у него нема никакъвъ духовенъ интересъ и съ своето пасивно държане обезкуражава желающите да творятъ нещо.

Толкова интересната сказка на г-жа Кацарова се посрещна по сжщия начинъ. Все пакъ и за единъ дѣл-гогодишенъ референчикъ като нея, това неможе да не подейства. Въпреки това сказката бе изнесена повече отъ сполучливо и малкото

За театралната дейностъ на село.

Отъ неколко години насамъ, селото напредва въ културно отношение. Градътъ гледа на селото, като на НБЩО долно, грубо. Нвма, като чели, заинтересовани хора, да отидатъ въ селото и садятъ просвета. Понвкога, и то преди избори, идватъ лица, безъ всякаква известностъ; говорятъ, но за партизанство; употребяватъ някои думи, отъ които селянина нищо не може да разбере. Ето защо селото започна само да се развива въ културно отношение. Сега по неколко ученика има отъ всѣко село, учаци се въ града. Селото на техъ възлага големи надежди и ето защо те трябва съ ПО-ГОЛЪМИ усилия да работятъ.

Въ продължение на две-три години, въ село Любеново (Варненско), театралната дейностъ почна да се развива доста бърже и съ големъ успехъ. Ергените си образуха трупа и изнесоха нѣколко комедии доста сполучливо. Но силно впечатление направиха на селяните, драмите изнесени отъ учениците. Миналата година, презъ Великденските празници представиха трагедията „Обесването на Василь Левски“. Отлично играха учениците: Андрей Георгиевъ — въ ролята на Левски и В. Димитровъ, който, поради липса на лица, взе неколко роли: Хаджи Василь, П. Хитовъ и Саидъ Паша. Селяните

слушатели наистина извлекоха полза и добиха истинска наслада, Въ повече отъ часъ и половина г-жа Кацарова предаде различните свадбени обичаи по разните кжища на отечеството ни, като паралелно изпълни надъ 40 подходящи народни свадбени песни.

Нека поздравимъ искрено г-жа Кацарова за идеализма съ който тя изпълнява службата си и и пожелаемъ ползотворна и творческа

останаха съ много добри впечатления. Образа на Левски целъ месецъ не излезе отъ ума имъ, доста бе предметъ върху който се говореше въ кръчмите.

Тая година, презъ Коледнитъ празници, представиха трагедията „Вамтиръ“ отъ Ан. Страшимировъ. Тукъ сипрояви артистичната дарба П. Тодорова, въ ролята на Малама Ханджийката. Ролята на Желю бв изпълнена отъ В. Димитровъ. Той игра твърде сносно, но прекали въ своите жестове и мимики. Ан. Георгиевъ изигра много хубаво ролята на Димко — Чорбаджи Марко. Н. Христова — Чор. Марковица.

Лошо впечатление направи формата на Вела — М. Иванова. Не бт, добре облечена и не играеше свободно — може би отъ стеснение. Щомъ се избвгнавъ тия дефекти, артистите ще играятъ отлично за напредъ.

Селото се радва и храни вера, че у-те за напредъ не ще престане, а ще се заловятъ съ още по-големъ ентосиизъмъ да работятъ въ областта на театъра.

Ето разсадника на просветата — *сцената*. Но преди всичко, трябва да се представятъ драми отъ поучителенъ характеръ. Работете у-ци! Хвала ви!

Утрешни водители на селото!
с. Любеново, 10.1! 932 г. •

В. Саминъ.

дейностъ въ полето на народната музика, на което тя се е отдала.

Б. Р. Сжщата сказка е държана въ понеделникъ сл. обедъ предъ учениците отъ дев. гимназия въ салона при сжщата. Получиха се въ редакцията много ласкави отзиви. Препълнениятъ салонъ отъ уч-ки е изслушалъ съ големо внимание сказката и сж останали много доволни

Ц в ъ т а н ъ .

Стихнало полето, опустялъ пжтъ, отъ близо и далеко се понася свирната нащурците и приспива всичко. Месецътъ сребри и позлатява леката едва доловима паежина облаци. Отсамъ-отатъкъ пжтищата се зеленятъ обвити отъ поветъ, бурени и трънци. Некжде промъждука светулка и пакъ изчезне въ далечината. Тамъ задъ извития пжтъ скрибуца кола, бавно се движи напредъ и съ това усилива тжгата на колара... Облегналъ грбъ о климнята на колата, впили очи въ далечината, стои дедо Милко, нещо го сподавя, едва заговорва на своя съпжтничкъ.

„Ето на, гдето се е рекло, при менъ щеше да бжде! Пъкъ то... като каза — ще уча... и отиде! Не можа никой да го възпре. Какъ не му думаша? Бре Цветко, не ходи, остани при менъ! Баща си немашъ, майка ти не може Знаешъ да пишешъ — стига ти! За какво ти е повече? Пъкъ той, като е рекълъ — ще ида, та ще ида!!!... Самъ ще се гледамъ, ще работя — вика. Ехъ!..“

Дедо Милко въздъхна дѣлко. Сивушка едва пристягнаше, като че ли, и ней тежеше нещо. Спжтничка на дедо Милко мълчеше. Отъ нежде се обрioni гласъ на птица и се сялъ въздишката на дедо Милко. Като въпросънка прошутя хлебната мѣла на незрели ниви и всичко заглъхна.

— Единъ день, като че ли сега го виждамъ — съ подавенъ гласъ продължи дедо Милко — рано, рано идва, целува ми ржка и сбогомъ.... Гледамъ го — мераклия момче. Ще излезе нещо, мисля си и... замина... Изгуби се изъ шубрака. Майка му не така, радаваше се — зеръ, синъ ученъ ще има.... Нема късметъ горката.... И тогава го подканяхъ.... Гледахъ го отслабналъ, Пращахъ му сегисъ“

тогисъ и нещичко. Настанилъ се на работа; пише у — да на се грижа за него. О' . ого^а, гдето се е рекло, само п / празниците идваше. Често го спохождахъ. Обичаше ме. Като ме видеше, засмиваше се и почв ire за училището... Разправяше _ми, че скоро ще свърши училиа; гои че щеиде по-нататъкъ—стига амо съ успехъ да искара.

Една заранъ на хана гледамъ го, чака ме. Хайде — кажи, — да те зазема въ нойи/а к артира. Отивамъ. Не можель да плаца — намерилъ по-евтина... въ земята, влажна. На едната страна — крелата съ майчиния му юрганъ покритъ, на другата — маса съ целъ купъ книги. Изтривамъ сиржцете, хващамъ една, гледамъ я, голема, тежка. Питамъ го, какво пише вътре? А той — нищо.... речничъ.... латински. Е, почети ми да чуя. Взема четемъ ми.— нищо не разбирахъ. Питамъ защо ти е.... пъкъ той; на така, въ живота нема приложение — не се говорело съ него. Е, защо ти е тогава?... »езъ него не може — сега така би б;“ 'О^-немахъ дипломъ, по-н атъкъ не можешъ да отидешъ.... 'А какъвъ шестанешъ? Е feдо — казва — да искарамъ, ии видя. Сега следъ училището работя тамъ д' ерь, пъкъ сетне—уча до къс" табнахъ, ама ще свърша ,г, И гледахъ го—сенка стана',.ь. Дожела ми. Спомнихъ си за оратчето му — слабо, хърлявичко. Богъ да го прости.... умря. Не отиде много време, хайде и майка му, достигнала като вейка, удари я слънцето —на нивата умря. Сега гледахъ го и той отслабналъ. Очите му хлътнали, като на мъртвецъ. И чудехъ му се.— Още Недела, две, ще ми не изпита, ще се поправя —говорите ми. Помагахъ му, но дали беше

помощи! Градъ големъ... ламя... 4 ичко въ кесията ти гледа.

Единъ день идва Велчо куриера... писмо. Отъ Цветанъ викамъ. Прочети го Велчо! Разтваря писмото, чете, а моето сърдце трепка ще изхвъркне! Мили дедо—пише ми — завършихъ съ отличенъ успехъ гимназията. По успехъ съмъ съ сина на народния представител. Сега вече радвай се, дедо, защото ще имашъ внукъ ученъ, пъкъ и азъ се радвамъ, защото ще мога да следвамъ въ друго по-висшо училище. За сега съмъ малко поотслабналъ. Вчера мевтресе, но това е отъ безсъние. Ще ми мине. Ако искашъ ела на Петровъ день да чуешъ последните думи навсички свършили, отъ чието име ще говоря.

Дедо Милко мълкна. Поизгледа малко, като че ли искаше да си спомни нещо, въздъхна и пакъ продължи.

— Селото не ме побра.... Чистя колата, стегамъ Сивушка, Белча и хайде да не закъснея. Утре Петрозъ день. Цела нощъ пжтувамъ. Стигамъ ханчето, оставямъ добичетата и отивамъ. Бежа почна ли. Пеялъ момчетата, радватъ се, засвирватъ. Сърдцето митупти, треперя отъ радостъ. Слушвамъ се въ жгъла да не ме види Цветанъ — може да се смути, като ме види. Азъ и отъ тукъ ще го видя; нали юй ще говори -- така ми писа. Ще lo чакамъ.... Директорътъ говори, идва вече реда на Цветанъ. Ще го видя — мисля си. Но Дедо Милко пакъ въздъхна.... Той загледа Сивушка и Белча кротко, мисл като че ли искаше и на техъ да разправи, да чуятъ, да разбератъ, да споделятъ мжката шо бе за*, днала въ душата му.... Сивушка и Белча, като че разбираха това, бавно крачеха клатушкайки се ту иа една, ту на друга страна, споглеждаха се помежду сии пакъ пристягнаха напредъ.

— Гледамъ за Цветанъ — не го виждамъ!!.. Ето викатъ единъ — ржкоплекскатъ му. Охранено момче

... Викатъ Цветанъ. Нема го. Директорътъ съобщава успеха му. Народа ржкоплекска. Но кжде е Цветанъ, кжде е той, когато ржкоплекска?!!... Кжде е той, когато всеки иска да го види и му даде нужната награда занеговия трудъ!!J... Азъ чакахъ да го видя. Не, той не е дошелъ, той нема дрехи въ кжши е той. Ставамъ, отивамъ въ неговата квартира. Чукамъ—никой не се обажда. Гледамъ — вратата откренхата.... Излезль :— мисля си. Влазямъ. Той спи, спи той. Уморенъ е!... нека си поспи.... Засмелъ се.... той и по-рано се смееше. Азъ искахъ да му кажа, че хората му ржкоплекскаха, че искаха да го видятъ. Ще го събудя! Той ще се зарадва. Цветане, Цветко — викамъ и бутамъ полека съ ржка.

Дедо Милко мълкна — сподави го нещо, погледна ржката, която преди петъ години целуна Цветанъ и като че ли още усещаше горещите му усни върху нея! После въздъхна и каза:

— Беше още топълъ.... Скоро умрелъ.... Какво да правя?... викамъ хазияката. Тя бабичка — едва вижда. Питамъ.... Казва — добре му било сутринъта. Искаль даже една книга. Писаль нещо, оставилъ го на прозореца. Писмо, рекохъ си, за мене.

— Прощавай дедо — пише ми — искахъ да следвамъ!... Сълзи ржкнаха отъ дедо Милковите очи, не можа да продължи повече. Той разправяше това на своя съпжтничкъ, но мислеше, че Цветанъ е живъ, че той стои въ колата невидимъ, че той му казва да пази добре дипломите да ги не загуби, защото ще следва.... Дедо Милко замуска въ пазвата, извади отъ тамъ грижливо заглънатите дипломи, загледа портрета на Цветанъ, и скжта ги пакъ грижливо....